

О vinu, kozah in drugih prevarah – Про вино, кіз та інші хитрощі

Str.11

Маленький Ерван, побачивши освітлений стіл, випустив м'яку руку єпископа Миколая. Він не чув ані роздратованого бурмотіння кухарського майстра, ані схвильованого дихання кухарчат, що метушилися від казана до казана, несучи пательні з палаючим вугіллям. Ерван на мить зупинився перед красою заставленого столу й дозволив, щоб його обливала біла, невинна світлість. Його осявали ті самі небесні промені, що лилися на груди куріпок, розкладених довкола печінки молодих дров, язички осінніх костогризів і зимових омелюхів. З піднятою головою, трохи схиленою набік, так, що білі кучері спадали на плечі, з розкритими ніздрями ще по-дитячому ніжного носика, він, мов небесний дегустатор, у заціпенілому захваті ступав до столу. Осяяний і вродливий наче янгол, він чекав там, аби блаженство пахощів доповнили ще прекрасніші смаки. Єпископ Миколай міг лише тихо скиглити, дивлячись на хлопчика, якому була дарована така Божя милість. Він кусав собі губу, щоб не зіпсувати божественного видовища. Німо кричав, шаленіючи від некерованих почуттів. Не намагався їх придушити, лише грішно дозволяв їм підійматися вгору тілом і заляканими ногами, тоді як вони потріскуючи розпорювали м'язи живота.

Str.32

— Будь ти проклятий, Ерване з Плугусканта! І навіки проклятим нехай буде місто Авінйон, – шипіла вона голосом змії та розлюченої рисі.

— Ти, що зачинив за собою важкі церковні двері, не думай, що втечеш від мене. Ані ти, ані твоє потомство. Ти страждатимеш за те, що забрав у мене моє нікчемне життя, страждатимеш за те, що втратиш свій найбільший скарб. Скарб, який тобі був обіцяний і на який ти так чекаєш, бо гадаєш, що він твій. Ти дивитимешся на нього, триматимеш його в руках, але нічого від нього тобі не залишиться. Твої ненаситні насолоди під стать лише марнославству й жадібності цього міста, що під приводом обітниці святому зводить міст через цю ріку, над моєю холодною могилою. Але знайте, ви, жадібні стерв'ятники: тут, на місці мого страчення, більше каменя на камені не залишиться. Проклятий будь, Ерване з Плугусканта, ти і...

Кат спустив мотузку, і важка клітка зникла в річці ще до того, як переляканий єпископ встиг розтулити рота й щось зробити. Єпископа охопила нудота. Смертельний піт виступив йому на чолі, тож він вхопився за кам'яну огорожу на мосту. Він не прочитав «Отче наш» за грішну душу і не попросив прощення для неї. Люди бачили, як великий праведник похитнувся й зайшов у сховище нош.

— Віднесіть мене геть. Чого чекаєте? Геть! У погреб мене віднесіть, — чулися крики переляканого владики.

Str.41-42

— Аржуре, перевір, що в цьому мішку, щоб ми дізналися, чому ж нашому дорогому гостю його так важко нести, — наказала вона голосом, у якому єпископ, на свій превеликий жах, почув насмішку самого Пекельника над своєю сумною долею. Тож він негайно подав мішок, адже Аргантловен напевно знала про його нещастя ще до того, як воно з ним трапилося.

— Козяча сеча, — байдуже сказав Аржур і виплюнув гидке вино, — але не надто добра.

Друїдка різко відсахнулася від мішка з вином, аби жодна крапля цієї проклятої пиятики не потрапила на неї. Потім звеліла юнакові вилити вино у вогонь за межами долмена, чим завдала чималої прикрості й без того змерзлого почту єпископа.

— Мій любий Ерване, ти загруз у глибокому багні, тяжкі біди сам на себе накликав. Бачу, спина твоя гнеться під тягарем тривоги. З пихатої розпусти та ненаситної обжерливості сплетена нитка, що єднає душу з твоїм тілом, стала зовсім тонкою. Ти вже не віриш, що далеко ще той день, коли вона обірветься й відпустить душу на небо, а м'ясо й сало впадуть і згниють у чорній землі. Що ж ти робитимеш тепер, приречений невдахо, коли вже не маєш чим потішити чуття, що так жадають ласощів? Чаклунка заволоділа твоїм вином із найбільших і найкращих виноградників християнського світу. І, як на лихо, ще й життя ти в неї забрав. Куди ж ти подасися тепер, коли в діжках у тебе замість шляхетної амброзії, напою старих і нових богів – самісінька козяча...

Str.116-117

Наступної миті Ліссандрі помітив підданих селян, батька й сина, які, в поті чола, штовхали дорогою візок. Торішній урожай був убогим, тож комора спорожніла ще до жнив. Вони випросили кілька мір зерна, щоб бодай наполовину наповнити жолоби на возі. Ліссандрі пришпорив коня, замахнувся батоги і закричав, аби ті забиралися з дороги, адже йде важлива патріарша експедиція. Перелякані бідняки поспіхом відкотили візок з дороги. Лінійні колеса, які доти гальмували погано змащені мастилом, на стежці набрали сили й покотилися вниз пологим схилом. Та лише до першого більшого каменя – там візок підскочив і перекинувся. Ця пригода, від якої нещасні селяни заламували руки й повзали по камінню, намагаючись зібрати бодай кілька пригорщ розсипаної пшениці, здалася капітанові Ліссандрі настільки смішною, що він зареготав на весь голос і навіть ударив себе по стегну. Дорога звернула через потік і рідкий ліс, звідки відкрився вид на укріплені стіни замку. Ліссандрі, сповнений нового запалу, підняв меч і жорстоко шпурнув кобилу. Хай і тварина знає, що того дня він безпечно привів їх до кінця шляху.

Str.140

— Бажаю здоров'я великому бану! Гусярі повіки співатимуть славу героя, якого породили боснійські гори. Ласкаво просимо до наших вогнищ.

Поклін Световида та вітання м'якою, по-домашньому звучною мовою швидко перетворили похмурих прибульців на привітних гостей, які охоче передали коней Будорану.

Відповів йому найстарший з-поміж посланців:

— Нехай Бог благословить вас і ваших синів за те, що на прохання наших братів-катарів

ви пройшли півсвіту. Моє ім'я — Тешимир, я – вождь цих гідних поваги грішників, шукаю світла в дорозі, коли темрява опускається на наші душі, — промовив Тешимир. Він передав Световидові грамоту з печаткою бана Нінослава, на пергаменті якої, як знак достовірності, були вписані імена його посланців. Лише після схвального знаку Тешимира посланці сіли біля вогнища, почастувалися вином із водою, пшоняною кашею, сиром та мізерними рештками свині, що два дні тому крутилася на вертелі у замковому дворі. Лише дід скаржився Световидові на своїх товаришів, не торкнувшись ані вина, ані м'яса: — Поглянь на них! Поглянь, присягаюся Богом, я погано виконав свою справу. Не зміг ані прикладом, ані словом переконати цих шанованих людей, що бридке буття не до вподоби Господу. У своїй жадібності вони й святу книгу поцілували б жирними устами.

Str.166-167

Угос більше, ніж задля задоволення власної цікавості, прагнув розмови з мовчазним другом.

— Ах, Уце, у Чівідаді трочани не мають друзів. Хіба ти не пам'ятаєш, як Ліссандрі дивився на мене в перші дні в дорозі? Наче ми прийшли грабувати їхні маєтки чи красти худобу. Уце, вони нас ненавидять, бо до смерті бояться наших богів. Їх не можна підкупити церквами, які вказують на пиху своїх будівельників і їхню любов до грошей більше, ніж на пошану до Господа. Наші боги не слухають сповіді вбивць і розбійників, не чують нарікань сварливих жінок і не знають про відпусти шахрайським багатіям. Людина з Чівідада почувається безпорадною, голою й босою, якщо під час страшної бурі опиниться серед наших гір. Вона не може попросити про допомогу в цілої низки заступників, яких купила на ярмарку й носить підвішеними на поясі. А от за срібні фенінги хай не турбується, вони й так знайдуть дорогу до трочан. Якби він довірив калитку слугі, що повертався в долину, той ще до вечора лежав би в кущах із перерізаним горлом. Та й узагалі, ми, трочани, радше матимемо між зубами пшоно й сир, ніж срібняки.

Угосові полегшало. Його друг більше не був оповитий холодним подихом, що огорнув його після смерті Будорана.

Str.194-195

— Авжеж, люба, що може бути гіршим для врожаю, ніж перестиглий виноград? Ось чому Сент-Емільйон ніхто не сприймав серйозно, і ніхто не звернув уваги на цей чарівний каберне фран. Де ж іще найкраще сховати вино, як не серед лузерів?!

— Якщо хочеш знати мою думку, у цьому й полягає твоя жахлива геніальність!

На П'єрет уже трохи вплинув третій келих «чарівного каберне фран».

— Ти ж читала великого доктора Адоніуса Леві. І щоб у такій великій справі він недооцінив супротивника!

— Супротивниць! І щоб його понесло від захоплення вином. Найкращим у світі.

— А як же не з'їхати з глузду, коли скуштував найкраще вино в християнському світі?!

П'єрет і Шанталь вибухнули сміхом.

— Сміх та й годі, жінко! Як він тільки чванився. Якби людина не була такою зарозумілою, мені б її навіть стало шкода! А наприкінці він узагалі обурився й глибоко образився, коли ти засумнівалася, що вино з наших виноградників справді найкраще у світі.

Вони знову розсміялися. П'єрет налила їм обом ще трохи шахрайського каберне фран.